Analiza ponude kredita za umirovljenike u hrvatskim bankama

Mutavdžić, Nikolina

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:737055

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**



Repository / Repozitorij:

EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek







Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Stručni studij – Računovodstvo

Nikolina Mutavdžić

ANALIZA PONUDE KREDITA ZA UMIROVLJENIKE U HRVATSKIM BANKAMA

Završni rad

Osijek, 2019.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Stručni studij – Računovodstvo

Nikolina Mutavdžić

ANALIZA PONUDE KREDITA ZA UMIROVLJENIKE U HRVATSKIM BANKAMA

Završni rad

Kolegij: Bankarstvo
JMBAG: 0010220090
e-mail: nmutavdzic@efos.hr

Mentor: prof. dr. sc., Branko Matić

Osijek, 2019.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Economics in Osijek
Professional Study – Accounting

Nikolina Mutavdžić

ANALYSIS OF THE OFFER OF LOANS FOR PENSIONERS IN CROATIAN BANKS

Final paper

Osijek, 2019.

SAŽETAK

Krediti su jedan od najčešće korištenih proizvoda banke. Umirovljenički krediti su namijenjenu osobama starije dobi kako bi uz mirovine mogli ostvariti, kupiti ono što im je potrebno. U ovom radu je obrađena ponuda kredita za umirovljenike u Hrvatskoj poštanskoj banci d.d., OTP banci Hrvatska d.d. te u Privrednoj banci Zagreb d.d.. U prvom i drugom poglavlju je napisano nešto općenito o temi, cilju rada te metodologiji. Zatim u trećem dijelu je opisan pojam, uloga i značaj samih banaka. U četvrtom dijelu opisane su vrste bankarskih poslova- neutralni, vlastiti, pasivni i aktivni. Zatim pojam i razvoj kredita te njegova funkcija i same vrste su opisane u petom poglavlju. U šestom dijelu predstavljene su tri banke odabrane za usporedbu kredita za umirovljenike. Zatim su u sedmom poglavlju analizirani su krediti za umirovljenike prema sljedećim kriterijima: namjena korištenja kredita, rok otplate, iznos kredita te visina kamatne stope u odabranim bankama.

Ključne riječi: banka, bankarski poslovi, kredit, kredit za umirovljenike

ABSTRACT

Loans are one of the most frequently used products of the bank. Pensioners ' loans are intended for elderly people so that they can achieve, buy what they need with their pensions. In this paper the offer of credit for pensioners in Hrvatska poštanska banka d.d., OTP Banka Hrvatska d.d. and in Privredna Banka Zagreb d.d. will be processed. The first and second chapters will say something in general about the topic, the aim of the work and the methodology. Then the third part describes the term, role and significance of the banks themselves. In the fourth part, the types of banking activities are described-neutral, private, passive and active. Then the term and the development of the loan and its function and the species themselves are described in chapter five. The sixth part presents three banks selected for the comparison of pensioners ' loans. In chapter seven, pensioners ' loans were analyzed according to the following criteria: The purpose of using the loan, the repayment period, the amount of the loan and the level of the interest rate in selected banks.

Keywords: bank, banking business, loan, loan for pensioners

SADRŽAJ

1. UVOD 1
2. METODOLOGIJA RADA 2
3. POJAM, ULOGA I ZNAČAJ BANAKA 3
4. VRSTE BANKARSKIH POSLOVA 5
4.1. Neutralni bankarski poslovi 6
4.2. Vlastiti bankarski poslovi 6
4.3. Pasivni bankarski poslovi 7
4.4. Aktivni bankarski poslovi 8
5. POJAM I RAZVOJ KREDITA 9
5.1. Funkcije kredita 10
5.2. Vrste kredita 11
6. STATISTIČKI PODACI O UMIROVLJENICIMA 13
7. TEMELJNI PODACI O KREDITNIM INSTITUCIJAMA 15
7.1. Hrvatska poštanska banka d.d. 15
7.2. OTP banka Hrvatska d.d. 15
7.3. Privredna banka Zagreb d.d. 16
8. ANALIZA PONUDE KREDITA ZA UMIROVLJENIKE U HRVATSKOJ POŠTANSKOJ BANCI D.D., OTP BANCI ZAGREB D.D. TE PRIVREDNOJ BANCI ZAGREB D.D. 17
8.1.Namjena korištenja kredita 17
8.2. Rok otplate kredita 17
8.3. Iznos kredita 18
8.4. Visina kamatne stope u odabranim bankama 19
9. ZAKLJUČAK 21
10. LITERATURA 22
11. POPIS ILUSTRACIJA 23

1. UVOD

Tema završnog rada su krediti za umirovljenike. Oni su isključivo namijenjeni osobama starije životne dobi koje su ostvarile pravo na mirovinu te ju primaju unutar Republike Hrvatske. Uvjet za odobravanje kredita također je i urednost u podmirenju svih bankarskih obveza. Povećanje kreditne sposobnosti tražitelja kredita se postiže jamcima ili sudužnicima. Primanja jamaca ili sudužnika se zbrajaju sa primanjima korisnika kredita i na taj način se utvrđuje ukupna kreditna sposobnost.

Iznosi kredita za umirovljenike nisu visoki zbog životne dobi te visine mjesečnih mirovina te se banke iz toga razloga žele osigurati. Instrumenti osiguranja kredita za umirovljenike jesu mjenice, zadužnice o zapljeni primanja te jamci, sudužnici.

U uvodnom teorijskom dijelu obrađuje se sam pojam, uloga i značaj banaka. Zatim vrste bankarskih poslova u kojem su sadržani neutralni bankarski poslovi, pasivni bankarski poslovi, vlastiti bankarski poslovi te aktivni bankarski poslovi. Sljedeće poglavlje obrađuje pojam i razvoj kredita te njegovu funkciju i vrste kredita.

Kako bi se prikazalo trenutno stanje korisnika mirovina prije same analize kredita izneseni su statistički podaci o umirovljenicima, prosječne mirovine, broj korisnika, prosječna dob umirovljenika.

Zatim kao uvod u analizu ponude kredita za umirovljenike izneseni su temeljni podaci odabranih banaka- Hrvatska poštanska banka d.d., OTP banka Hrvatska d.d., Privredna banka Zagreb d.d..

Poglavlja analize ponude kredita za umirovljenike obuhvaćaju namjenu kredita, rok otplate, iznos kredita koji je uspoređen sa kreditima za studente te visina nominalne i efektivne kamatne stope. Podaci su prikazani u tablicama i objašnjeni.

U zaključku je iznesen sažeti prikaz analize kredita za umirovljenike u odabranim bankama. Na temelju nje je donesen zaključak i ispitana hipoteza postoje li razlike u ponudi kredita za umirovljenike u hrvatskim bankama.

2. METODOLOGIJA RADA

Predmet ovoga završnog rada je analiza ponude kredita za umirovljenike u hrvatskim bankama.

Cilj rada je analizirati ponudu kredita za umirovljenike u trima odabranim bankama Hrvatska poštanska banka d.d., OTP banka Hrvatska d.d. te u Privrednoj banci Zagreb d.d..

Hipoteza rada koja glasi postoje li razlike u ponudi kredita za umirovljenike u Republici Hrvatskoj.

Pri izradi završnog rada korišteno je nekoliko znanstvenih metoda. Analitičkom metodom su činjenice raščlanjene na dijelove dok su deskriptivnom metodom opisivani pojmovi koji su predmet istraživanja rada. Također korištene su i metode dokazivanja, deskripcije te klasifikacije.

Praktični dio rada zasnovan je na istraživanju interneta i tržišta kako bi podaci bili što točniji. No kao napomena, podaci se s vremenom mogu mijenjati. Radi boljeg razumijevanja i tumačenja pojmovi vezani za teoretski dio o bankama i kreditima pokrepljeni su stručnom literaturom.

3. POJAM, ULOGA I ZNAČAJ BANAKA

Prije same analize ponude kredita za umirovljenike u ovom poglavlju je napisano nešto općenito o samoj banci. Sama definicija kreditne institucije odnosno banke je definirana na različite načine od strane različitih autora.

Matić (2016) tvrdi da je banka financijska institucija – financijski posrednik (pravna osoba) za čiji je rad nužno odobrenje nadležnog nadzornog tijela (najčešće središnje banke), institucija čija je djelatnost primanje depozita, kreditiranje, usluge platnog prometa te obnašanje drugih bankarskih poslova i da su one dio institucionalnog i hijerarhijskog sustava.

Prema Gregurek, Vidaković (2011) banka je institucija koja se bavi prikupljanjem sredstava, plasiranjem sredstava te pružanjem financijskih usluga. Navode kako je banka definirana kao institucija, a ne kao financijska institucija jer banke danas nisu ograničene samo na financijsko poslovanje nego su proširile svoje usluge i izvan klasičnih okvira.

„Banka je samostalna financijska organizacija osnovana kao dioničko društvo koja obavlja djelatnost na načelima likvidnosti, sigurnosti i rentabilnosti radi ostvarenja dobiti.“ (Kandžija, Živko, 2004:27)

„Općenito gledano, banke su trgovačka društva koja posluju prema načelima likvidnosti, sigurnosti i rentabilnosti s ciljem ostvarivanja dobiti. Na banke se primjenjuju odredbe zakona koje se odnose na trgovačka društva, stečaj, zaštitu tajnosti podataka, računovodstvo te sanaciju. Istovremeno banke su specifične institucije koje svojim poslovima, zadaćama i funkcijama pripadaju redu posebnih gospodarskih institucija, a koje su obvezne poslovati sukladno zakonima i propisima koje je donijela središnja banka.“ (Matić, 2016:216,217)

„Financijski sustav neke zemlje čine njezina valuta, financijske institucije, institucije koje reguliraju i nadziru rad financijskih institucija, financijski instrumenti i financijsko tržište te platni sustav.“ (Matić, 2016:213)

„Temeljna funkcija financijskog sustava je realokacija ograničenih financijskih resursa. Financijski sustav to čini kroz sljedeće funkcije:

- funkcija štednje,
- funkcija bogatstva,

- funkcija likvidnosti,
- kreditna funkcija,
- funkcija rizika i
- financijsko politička funkcija.“ (Matić, 2016:213)

„Zadatak financijskog sustava je da osigura da većina sredstava koja su ostavljena kao štednja budu usmjerena kroz financijska tržišta kako bi podržavala investicije koje poduzimaju poduzeća, pojedinci ili država odnosno da se onemogući štetna imobilizacija novca (imovine).“ (Matić, 2016:213)

„Financijske institucije mogu biti:

- depozitno kreditne financijske institucije (poslovne banke)
- nedepozitno financijski posrednici
    - ugovorne financijske institucije (imovinski fondovi i osiguravajuća društva),
    - investicijske financijske institucije (investicijski fondovi, investicijske kompanije, tržište novca).“ (Matić. 2016:214)

4. VRSTE BANKARSKIH POSLOVA

Razvoj bankarstva i samih banaka je donesao sa sobom i razvoj različitih bankarskih poslova. Razlikuje se više podjela bankarski poslova no možemo nabrojati tri glavna načela:

1. Načelo ročnosti
2. Načelo funkcionalnosti
3. Bilančno-analitičko načelo

Prema načelu ročnosti bankarske poslove dijelimo prema odnosima pozicija u bilanci banke. Takva podjela se odnosi na dospijeće prema karakteru financijskog oblika. „Sukladno kriteriju ročnosti bankarski poslovi dijele se na:

1. Kratkoročne,
2. Dugoročne.“ (Matić, 2016:243)

Načelo funkcionalnosti razlikuje prema ekonomskoj funkciji bankarskog poslovanja sljedeće poslove:

1. Vlastiti poslovi
2. Kreditni poslovi
3. Poslovi mobilizacije i koncentracije sredstava
4. Posrednički-komisioni poslovi

„Prema bilančno-analitičkom načelu banka se javlja kao dužnik, posrednik, vjerovnik. Bankarski poslovi prema bilančno analitičkom kriteriju su:

1. Pasivni bankarski poslovi,
2. Aktivni bankarski poslovi,
3. Posrednički (neutralni) bankarski poslovi i
4. Vlastiti bankarski poslovi.“ (Matić, 2016:243)

Ova podjela je primjenjiva i u početnim fazama razvoja bankarstva, ali i u najsuvremenijim bankarskim poslovima.

4.1. Neutralni bankarski poslovi

Neutralni, posrednički ili komisijski bankarski poslovi su poslovi kod kojih se banka ne javlja niti kao vjerovnik niti kao dužnik, već se javlja kao posrednik. Neutralni bankarski poslovi su najstariji bankarski poslovi koji se pojavljuju već kod nastanka prvih banaka. Banke koje obavljaju ovu vrstu poslova dobivaju naknade kao provizije.

„Razvoj posredničkih, to jest neutralnih bankarskih poslova povezan je s razvojem robnog i financijskog prometa, koji je donio bankama obavljanje raznovrsnih posredničkih poslova na financijskom i robnom tržištu.“ (Božina, 2008:250)

„Neutralnim bankarskim poslovima pripadaju:

1. poslove posredovanja u platnom prometu,
2. otvaranje akreditiva i izdavanje vrijednosnih papira,
3. preuzimanje jamstva i posredovanje kod izdavanje vrijednosnih papira,
4. poslove čuvanja i upravljanja vrijednostima- depo poslovi,
5. poslove kupovanja i posredovanja kod vrijednosnih papira.“ (Matić, 2016:268)

4.2. Vlastiti bankarski poslovi

„Vlastiti bankarski poslovi su svi oni poslovi koje banka obavlja u svoje ime i za svoj račun s ciljem ostvarivanja profita. To su poslovi novijeg datuma, a rezultat su razvoja tržišta i tržišnih gospodarstava te globalizacije uopće.

Vlastiti bankarski poslovi dijele se na:

1. burzovne špekulacije,
2. arbitražne poslove te
3. osnivanje industrijskih poduzeća ili sudjelovanje u dioničarskim društvima.“ (Matić, 2016:271)

„Kada se govori o arbitražnim poslovima oni obuhvaćaju kupnju i prodaju deviza, a u današnje vrijeme i sve više kupnju i prodaju vrijednosnih papira sa ciljem zarade koju ostvare na razlici između kupovne i prodajne cijene. Najpoznatiji burzovno-špekulativni poslovi su SWAP i report poslovi. Osnivanje poduzeća i sudjelovanje u dioničarskim društvima su rijetki vlastiti bankarski poslovi.“ (Matić, 2016:271,272)

4.3. Pasivni bankarski poslovi

„Pasivni bankarski poslovi ili poslovi izvora sredstava jedni su od najstarijih bankarskih poslova. Vezani su za početke bankarstva, budući da je primanje novčanih depozita jedna od najstarijih funkcija banke. Kamata koju banka plaća na primljena sredstva naziva se pasivna kamata.

U ovim poslovima banka se javlja kao dužnik. Depozitni potencijal banke čini:

- emisija novčanica,
- primanje depozita,
- zaduživanje kod drugih banaka,
- emisija vrijednosnica i
- eskont vlastitih mjenica.

Po kriteriju ročnosti pasivni bankarski poslovi dijele se na;

1. kratkoročne pasivne bankarske poslove
2. dugoročne pasivne bankarske poslove.“ (Matić, 2016:243-244)

„Kratkoročni pasivni bankarski poslovi imaju ročnost u pravilu unutar jedne godine. Kratkoročni poslovi imaju poseban značaj u ročnoj transformaciji banke i utjecaj na njenu likvidnost.

Kratkoročni pasivni bankarski poslovi su:

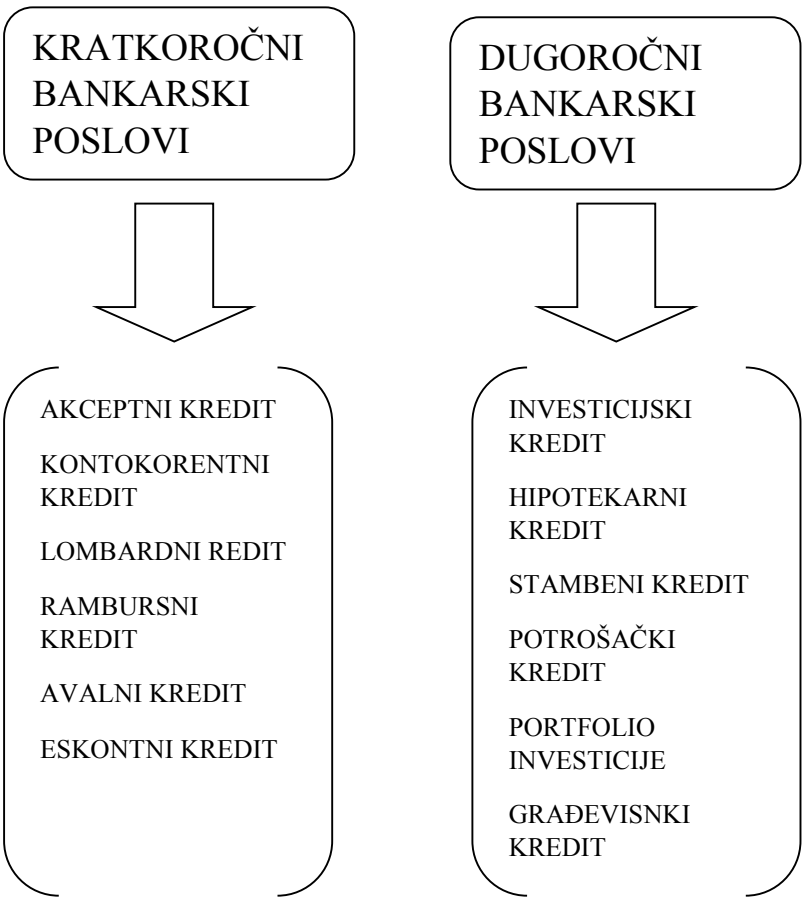
- emisija novčanica- danas predstavlja monopol i privilegij središnje banke,
- primanje depozita- pribavljanje slobodnog novca domaćinstava i pojedinaca, gospodarskih i drugih subjekata te javnog sektora,
- zaduživanje kod drugih banaka- banka povećava svoj financijski potencijal,
- emisija vrijednosnica- način osiguranja sredstava za banku kroz izdavanje vlastitih vrijednosnica na određeni novčani iznos s fiksnom kamatom i dospijećem u određenom roku (najdulje godinu dana),
- eskont vlastitih mjenica- banka svoja sredstva u aktivi pretvara u svoje izvore sredstava (pasivu).“ (Matić, 2016:244-246)

4.4. Aktivni bankarski poslovi

„Aktivni bankarski poslovi, uz pasivne bankarske poslove čine suštinu bankarskog poslovanja. Ujedno, povijesno gledano, jedni su od najstarijih bankarskih poslova. Ročna struktura aktive poslovne banke mora biti usklađena s ročnom strukturom njezine pasive. Kod aktivnih bankarskih poslova banka se pojavljuje kao vjerovnik. Kamata koju banka obračunava na plasirana sredstva naziva se aktivna kamata.“ (Matić, 2016:247)

Aktivni bankarski poslovi se dijele na kratkoročne i dugoročne bankarske poslove što se vidi iz Slike 1.

Slika 1: Podjela aktivnih bankarskih poslova



Izvor: Obrada autora u programu

5. POJAM I RAZVOJ KREDITA

„S prvom pojavom viška vrijednosti, dakle prije više stoljeća, ljudi počinju posuđivati proizvode kako bi zadovoljili svoje trenutne potrebe. Ovaj se čin temeljio na međusobnom povjerenju između onoga tko je posuđivao proizvod (vjerovnik) i onoga tko je primao taj proizvod (dužnik). Vjerovnik pri tome ustupa određenu stvar dužniku, a ovaj mu treba vratiti istovrsnu stvar ili drugu stvar iste vrijednosti. Takav kredit se naziva robni kredit u izvornom obliku.“ (Matić, 2016:248)

„Daljnjim razvojem robnih i novčanih odnosa dolazi do pojave odobravanja kredita u robi s obvezom vraćanja u novcu. Ovaj oblik kredita naziva se robni ili trgovački kredit. Specifičnost ovoga kredita je u njegovoj pravnoj suštini budući da se ovaj kredit sastoji iz dva dijela i to predaje/prodaje robe, rjeđe pružanja usluga i obveza vraćanja kredita uvećanog za troškove takvog posla (kamate, troškove obrade kredita, osiguranje povrata kredita).“ (Matić, 2016:248)

„Pojavom novca stvara se novčani kredit. Budući da je novac specifična roba za koju se može dobiti svaka druga roba (novac je univerzalna roba) otvaraju se znatne mogućnosti za širenje kredita.“ (Matić, 2016:248)

„Kredit je novčana svota koju financijska institucija kao kreditor (vjerovnik, zajmodavac) ustupa nekoj pravnoj ili fizičkoj osobi (dužniku, zajmoprimcu) uz obvezu vraćanja u dogovorenom roku i plaćanje pripadajuće naknade (kamate).“ (Jakovčević, 2000:419)

Uz pojam kredit se vežu i pojmovi dužnik, sudužnik i jamac.

„Dužnik, svaka fizička ili pravna osoba koja je kao sudionik u obvezno-pravnom odnosu dužna izvršiti određenu činidbu vjerovniku. U pravilu, dužnik odgovara za preuzete obveze vjerovniku cijelom svojom imovinom. Na dužničkoj strani u obvezno-pravnom odnosu može postojati i više različitih subjekata, od kojih neki mogu biti glavni, a drugi podređeni dužnici (na primjer jamci). Moguća je i promjena osobe dužnika u obvezno- pravnom odnosu putem ugovora o preuzimanju duga.“ (http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=16749)

„Sudužnik i jamac su pojedinci, institucije ili neko drugo tijelo koje zajedno s osobom koja je podigla kredit, tj. korisnik je kredita, solidarno jamče banci za redovitu otplatu kredita. Jamstvom, jamci i sudužnici daju pravo banci, da u slučaju neredovite otplate kredita sa strane korisnika kredita, banka otplatu može potraživati od njih. Razlika jamca i sudužnika je što

sudužnik povećava kreditnu sposobnost korisnika kredita, dok jamac ne povećava kreditu sposobnost.“ (http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/S/Sudužnik-i-jamac)

Kod kredita važno je razlikovati i pojmove rata i anuitet. I rata i anuitet se sastoje dijelom od kamata a dijelom od glavnice no razlika ipak postoji.

„Anuitet je određeni novčani iznos koji se redovno, u jednakim vremenskim razmacima (obično godišnje ili polugodišnje) uplaćuje radi podmirenja duga. Sastoji se iz kamata i iznosa kojim se otplaćuje nominalna vrijednost duga. Iznos anuiteta koji dužnik otplaćuje nepromjenjiv je u cijelom razdoblju otplate, s tim što se dio za otplatu duga povećava tijekom vremena a umanjuje dio koji se odnosi na kamatu.“ (http://www.poslovni.hr/leksikon/anuitet-70)

„Rata je za razliku od anuiteta promjenjiva tijekom razdoblja otplate kredita. Svakom mjesečnom otplatom rata je manja. Sastoji se od iznosa glavnice koji je jednak u svakoj rati i kamate na preostalu glavnicu. Kako se otplatom kredita smanjuje glavnica, svaki j mjesec sve niža i kamata jer se obračunava na sve manju glavnicu.“ (https://www.progreso.hr/blog/)

5.1. Funkcije kredita

„U suvremenim tržišnim gospodarstvima kredit zauzima središnje mjesto. Njegove bitne funkcije su:

- prikupljanje slobodnih sredstava,
- osiguranje likvidnosti,
- utjecaj na međunarodnu razmjenu,
- financiranje razvoja,
- funkcija posredovanja,
- funkcija racionalnog raspolaganja novcem,
- funkcija osiguranja neometanog procesa reprodukcije,
- funkcija stvaranja novca,
- funkcija realokacije novca i
- funkcija koncentracije sredstava.

Banka kroz prethodno nabrojane funkcije s jedne strane obnaša funkciju posredovanja koja je vezana za štednju kao izvor sredstava dok sa druge strane kroz funkciju stvaranja novca ona odobrava kredite drugima i na taj način stvara novac.“ (Matić, 2016:258)

5.2. Vrste kredita

„Kredite je moguće podijeliti na više načina. Prema predmetu na koji glase se dijele na naturalne i novčane gdje se naturalni odobravaju u robi/naturi, a novčani u novcu.

Zatim ih možemo podijeliti prema subjektima koji odobravaju kredit. To su trgovački kredit i bankarski kredit. Trgovački krediti su odobreni u robi ali se vraćaju u novcu dok bankarske kredite odobrava banka u novcu i vraćaju se u novcu.“ (Matić, 2016:261)

„Prema duljini trajanja razlikuju se:

- kratkoročni krediti koji se odobravaju na rok do godine dana,
- srednjoročni krediti se odobravaju na rok od jedne do tri godine i služe za financiranje nabave opreme i manjih investicijskih ulaganja te
- dugoročni krediti koji služe za financiranje investicija i odobravaju se na rok duži od tri godine.

Prema načinu osiguranja:

- otvorene kredite koji se odobravaju bez kolaterala, na manje iznose i temeljeni su na povjerenju i
- pokrivene kredite koji se odobravaju na temelju kolaterala i danas su jedni od prevladavajućih kredita.

Prema namjeni za koju se daju:

- krediti za obrtna sredstava- financiranje kratkoročnih potreba,
- krediti za investicijsku potrošnju- financiranje investicija.“ (Matić, 2016:262)

„Prema državnom domicilu davatelja kredita:

- tuzemni krediti- krediti kod kojih su i kreditor i korisnik kredita rezidenti iste zemlje/unije zemalja,

- inozemni krediti. kreditor i/ili korisnik kredita nisu rezidenti iste zemlje/unije zemalja. Kod ovih kredita dolazi do priljeva i odljeva deviza, ovisno o domicilu kreditora i korisnika kredita.

S motrišta vjerovnika razlikuju se:

- osobni,
- javni,
- bankarski i
- komercijalni.

S motrišta gospodarstva u kojem je statički dužnik:

- javni,
- krediti kućanstvima,
- krediti privredi.

Kako dužnik vjerovniku jamči povrat kredita (osobno ili njegovom imovinom):

- osobno,
- stvarno ili realno.“ (Matić, 2016:262-263)

6. STATISTIČKI PODACI O UMIROVLJENICIMA

„Pravo na starosnu mirovinu stječe osiguranik kada navrši 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža.“ (http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?ID=71)

Tablica 1 prikazuje pregled osnovnih podataka o stanju u sustavu mirovinskog osiguranja za svibanj 2019. godine.

Tablica 1: Korisnici mirovina

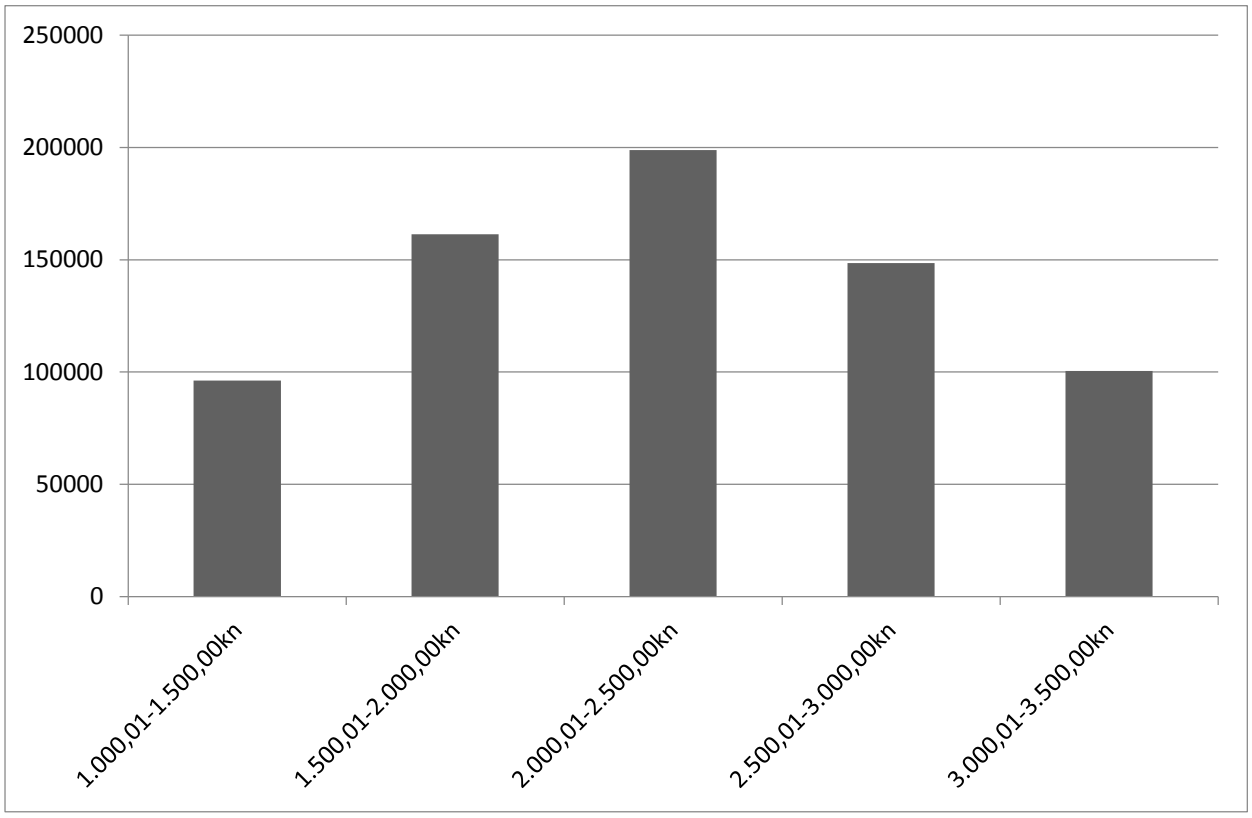
VRSTE MIROVINA	BROJ KORISNIKA	PROSJEČNA NETOMIROVINA	PROSJEČNA DOB
Starosna	498 205	2.646,96	74
Prijevremena starosna	197 096	2.526,48	66
Invalidska	118 392	1.990,72	61
Obiteljska	221 453	2.004,39	72

Izvor:http://www.mirovinsko.hr/UserDocsImages/Osnovni%20podaci%202019/osnovni_podaci_201906HR.pdf (pristupljeno, 5.7.2019.)

Prema statističkim podacima iz svibnja 2019. godine iz tablice zaključuje se kako je najveći broj korisnika mirovina onih koji su ju stekli starosno te iznosi 498.205 korisnika. Prosječna netomirovina je najveća kod starosne mirovine i iznosi 2.646,96 kuna, dok je invalidska mirovina najmanja i iznosi 1.990,72 kuna. Prosječna dob odlaska u mirovinu se razlikuje po vrstama mirovina te se kreće od 61 godine života pa sve do 74 godina života.

Iznosi mirovina su različiti te kao takvi utječu na životni standard umirovljenika. Zbog toga umirovljenici sve više posežu za kreditima kod kojih je jedan od glavnih čimbenika i sam iznos. Na grafikonu 1 prikazani su iznosi i broj korisnika mirovina.

Grafikon 1: Korisnici mirovina prema svotama mirovina



Izvor:
http://www.mirovinsko.hr/UserDocsImages/Osnovni%20podaci%202019/osnovni_podaci_201906HR.pdf (pristupljeno, 5.7.2019.)

Iz grafikona se vidi da je broj korisnika mirovina u iznosu od 1.000,00kuna do 1.500,00 kuna nešto manji od 100 000 točnije 96 259 korisnika. Zatim 161 384 korisnika prima mirovinu u iznosu od 1.500,01 kuna do 2.000,00 kuna. Najveći broj korisnika (198 785) ima mirovinu u rasponu od 2.000,01 kuna do 2.500,00 kuna. 148 560 korisnika prima mirovinu u iznosu od 2.500,01 kuna do 3.000,00 kuna. Te 100 460 korisnika mirovina ima mirovinu u iznosu od 3.000,01 kuna do 3.500,00 kuna.

7. TEMELJNI PODACI O KREDITNIM INSTITUCIJAMA

U Republici Hrvatskoj trenutno posluje 20 kreditnih institucija prema podacima Hrvatske narodne banke. Svaka od banaka ima različite ponude usluga. U nastavku će se vidjeti nešto o samim bankama, njihovim temeljnim podacima.

7.1. Hrvatska poštanska banka d.d.

„Banka u hrvatskom vlasništvu s relevantnim tržišnim utjecajem koja na najbolji način brine o klijentima, dioničarima i zajednici kako sama njihova vizija kaže. Njihova misija je da stvore bolje uvjete za život u Hrvatskoj.

Hrvatska poštanska banka d.d. posluje u Hrvatskoj od 1991. godine. Danas posjeduje 58 poslovnica, 12 regionalnih centara te 1 poduzetnički centar. Hrvatska poštanska banka nudi razne vrste štednji kao što su kunske, devizne, dječje, pakete proizvoda za aktivno stanovništvo, umirovljenike, studente, niz kreditnih linija za građane. U ponudi za poslovne subjekte imaju kredite za kratkoročno i dugoročno financiranje, kartice te usluge riznice i platnog prometa. Korporativnim klijentima Hrvatska poštanska banka nudi usluge financijskog savjetovanja i upravljanja gotovinom te upravljanja imovinom.

Hrvatska poštanska banka je depozitna banka nekoliko investicijskih fondova, banka skrbnik dobrovoljnih mirovinskih fondova te je član Zagrebačke burze i Središnje depozitarne organizacije kao član broker.“ (https://www.hpb.hr/o-nama)

7.2. OTP banka Hrvatska d.d.

„OTP banka je po veličini četvrta banka na hrvatskom bankarskom tržištu. Sjedište banke je u Splitu sa preko 140 poslovnica diljem cijele Hrvatske. Usredotočeni su na izvrsnost kako bi postigli konačni cilj, a to je, ostvariti zadovoljstvo povjerenje klijenata.

Već dugi niz godina posluju prema društvenom odgovornom poslovanju kroz rane projekte kako bi ostavili dobar utjecaj na zajednicu, okoliš i gospodarstvo. U svojoj ponudi imaju razne vrste kredita kao što su krediti za studente, krediti za umirovljenike, stambeni krediti,

gotovinski u kunama ili eurima. Nude također i štednje kao što su obiteljska, dječja, dobrovoljna mirovinska i ostale.“ (https://www.otpbanka.hr/hr/o-nama)

7.3. Privredna banka Zagreb d.d.

„Privredna banka Zagreb je osnovana 1966. godine te je u samom vrhu hrvatskog bankarstva. Pokriva cjelokupni teritorij Hrvatske sa oko 200 poslovnica, a sjedište joj je u Zagrebu. Njihova vizija je da budu kompanija koja je uzor i centar izvrsnosti u stvaranju novih vrijednosti te da svojoj kvalitetom djelovanja budu usmjereni na dobrobit klijenata, društvene zajednice, dioničara i djelatnika. Dok im je misija trajno i učinkovito iskoristiti sve raspoložive resurse za kontinuirani napredak u njihovom poslovanju u svim njegovim dijelovima, od ljudskog kapitala, tehnologije do poslovnih procesa.

Privredna banka Zagreb u svojoj ponudi ima osnovne usluge kao što su računi, kartice i online bankarstvo. Zatim imaju razne vrste kredita: krediti za studente, krediti za umirovljenike, stambeni krediti, namjenski/nenamjenski u kunama ili eurima. Također nude razne oblike štednji kao što su stambena, dječja štednja, obiteljska i druge. U ponudi im se nalaze i razne vrste osiguranja: životna osiguranja, osiguranje imovine i kućanstva, dopunsko zdravstveno osiguranje te obvezno osiguranje od autoodgovornosti i kasko osiguranje.“ (https://www.pbz.hr/hr/o-nama)

8. ANALIZA PONUDE KREDITA ZA UMIROVLJENIKE U HRVATSKOJ POŠTANSKOJ BANCI D.D., OTP BANCI ZAGREB D.D. TE PRIVREDNOJ BANCI ZAGREB D.D.

U ovom poglavlju su obrađene razlike i sličnosti kod ponude kredita za umirovljenike u navedenim bankama. Kroz namjenu korištenja kredita, rok otplate, iznos kredita i visinu kamatne stope u odabranim bankama došlo se do zaključka gdje je najpovoljnije uzeti krediti za umirovljenike i došlo se do odgovora na hipotezu koja glasi postoje li razlike u ponudi kredita za umirovljenike u Republici Hrvatskoj.

8.1.Namjena korištenja kredita

Ponuda kredita za umirovljenike u sve tri navedene banke je nenamjenska. Kako su to osobe starije dobi tako i banke nude nenamjenske kredite koje mogu iskoristiti za što god to žele. Na primjer mogu iskoristiti za razne rekreacije, hobije, putovanja, kupnju automobila i ostale želje. Jedini uvjet za otvaranje kredita je da osobe imaju stalna primanja od mirovine.

8.2. Rok otplate kredita

Rok otplate kredita se razlikuje prema tri skupine kredita:

1. kratkoročni- do godinu dana
2. srednjoročni- od tri do pet godina
3. dugoročni- rok duži od pet godina

U Tablici 2 je prikazana analiza roka otplate kredita za umirovljenike u odabranim bankama.

Tablica 2: Rok otplate kredita u odabranim bankama

	Hrvatska poštanska banka	***OTP banka Hrvatska***	***Privredna banka Zagreb***
Rok otplate	do 7 godina	od 1 do 5 godina	do 1 do 5 godina

Izvor: https://www.hpb.hr/gradanstvo/krediti/nenamjenski-krediti/nenamjenski-kredit-za-umirovljenike (pristupljeno, 9.6.2019.)

https://www.otpbanka.hr/hr/gradani/gotovinski-kredit-za-umirovljenike-u-hrk (pristupljeno, 9.6.2019.)

https://www.pbz.hr/hr/gradani/nenamjenski-krediti-za-umirovljenike (pristupljeno, 9.6.2019.)

Zaključuje se kako Hrvatska poštanska banka nudi kredite za umirovljenike sa rokom otplate do najviše 7 godina što možemo svrstati u dugoročne kredite, dok je mogućnost podizanja i roka za otplatu kod OTP banke i Privredne banke ista, na rok od 1 do 5 godina. Dolazi se do zaključka da je jedina razlika kod otplate kredita u Hrvatskoj poštanskoj banci jer je rok nešto duži od ostale dvije navedene banke.

8.3. Iznos kredita

Iznos kredita određuje se prema vrsti i namjeni kredita, a pojedine vrste kredita imaju i propisane minimalne visine kredita. Maksimalni iznosi kredita kod kredita za umirovljenike su niži od onih za studente.

Usporedba kredita za umirovljenike i kredita za studente je prikazana u Tablici 3 kako bi se prikazala razlika između minimalnih i maksimalnih iznosa kredita.

Tablica 3: Iznos kredita u HPB, OTP banci i PBZ

Ime banke	***Minimalni iznos kredita*** (kredit za umirovljenike/ kredit za studente)	***Maksimalni iznos kredita*** (kredit za umirovljenike/kredit za studente)
Hrvatska poštanska banka	3.000,00 kn/ 4.500,00kn	45.000,00 kn/ 150.000,00kn
OTP banka	3.000,00 kn/ 7.000,00kn	50.000,00 kn/ 70.000,00kn
Privredna banka Zagreb	3.000,00 kn/ 3.500,00kn	30.000,00 kn/ 280.000,00kn

Izvor: https://www.hpb.hr/gradanstvo/krediti/nenamjenski-krediti/nenamjenski-kredit-za-umirovljenike(pristupljeno, 9.6.2019.)

https://www.otpbanka.hr/hr/gradani/gotovinski-kredit-za-umirovljenike-u-hrk (pristupljeno, 9.6.2019.)

https://www.pbz.hr/hr/gradani/nenamjenski-krediti-za-umirovljenike (pristupljeno, 9.6.2019.)

Iz prethodne tablici zaključuje se kako je najmanji iznos kredita za umirovljenike kod sve tri navedene banke jednak i iznosi 3.000,00 kuna. Dok je minimalni iznos za kredite za studente nešto veći. Kod Privredne banke Zagreb on je veći samo za 500,00 kuna, to jest iznosi 3.500,00 kuna. U OTP banci minimalni iznos kredita za studente je najveći te se tu vidi i najveća razlika između ponude kredita za umirovljenike i kredita za studente. Maksimalni iznos kredita za umirovljenike se razlikuje između banaka. U Privrednoj banci Zagreb je najmanji maksimalni iznos kredita koji odobravaju umirovljenicima i on iznosi 30.000,00 kuna, zatim u Hrvatskoj poštanskoj banci on iznosi 45.000,00 kuna te najveći maksimalni iznos kredita nudi OTP banka u kojoj je taj iznos 50.000,00 kuna. Maksimalni iznos kredita za studente se znatno razlikuje od kredita za umirovljenike zbog raznih čimbenika, a kao glavni je dob korisnika kredita.

8.4. Visina kamatne stope u odabranim bankama

„Kamatna je cijena novca ili kredita, to jest. onaj iznos, uz koji davalac kredita daje izvjesna sredstva primaocu kredita na povremenu upotrebu.“ (Matić, 2016:251)

„Kamatna stopa (kamatnjak) je relativni broj koji pokazuje koliki prinos donosi svota od 100 novčanih jedinica u određenom vremenskom razdoblju, odnosno kamatnjak je iznos kamata za 100 novčanih jedinica, za određenu vremensku jedinicu. Vremenska jedinica nominalnog kamatnjaka može biti bilo koje vremensko razdoblje (npr. godina, polugodište, mjesec i slično).“ (Matić, 2016:251)

„Efektivna kamatna stopa je dekurzivna kamatna stopa, iskazana na godišnjoj razini primjenom složenog kamatnog računa, primjenom koje se diskontirani novčani primici izjednačuju s diskontiranim novčanim izdacima koji se odnose na dane kredite odnosno primljene depozite. Efektivna kamatna stopa sadržava sve troškove odobrenog kredita.“ (Matić, 2016:253)

Nominalna i efektivna kamatna stopa se razlikuju od banke do banke što se vidi u Tablici 4.

Tablica 4:Visina kamatne stope

Ime banke	***Visina kamatne stope*** (nominalna kamatna stopa/ efektivna kamatna stopa)
Hrvatska poštanska banka	6,10% / 7,50%
OTP banka	6,49% / 7,30%
Privredna banka Zagreb	6,28% / 6,47%

Izvor: https://www.hpb.hr/gradanstvo/krediti/nenamjenski-krediti/nenamjenski-kredit-za-umirovljenike (pristupljeno, 9.6.2019.)

https://www.otpbanka.hr/hr/gradani/gotovinski-kredit-za-umirovljenike-u-hrk (pristupljeno, 9.6.2019.)

https://www.pbz.hr/hr/gradani/nenamjenski-krediti-za-umirovljenike (pristupljeno, 9.6.201.9)

Zaključuje se da se visina nominalne kamatne stope za kredite umirovljenicima ne razlikuje previše u navedenim bankama. Ona je najmanja U Hrvatskoj poštanskoj banci i iznosi 6,10% dok je najveća u OTP banci i iznosi 6,49%, a u Privrednoj banci Zagreb je ona 6.28%. Efektivna kamatna stopa je veća od nominalne u sve tri banke jer ona sadržava sve troškove odobrenog kredita. Privredna banka Zagreb nudi najmanju efektivnu kamatnu stopu i ona iznosi 6,47% te je najmanja razlika u postotku od nominalne kamatne stope. Zatim u OTP banci efektivna kamatna stopa iznosi 7,30% što je nešto manje nego u Hrvatskoj poštanskoj banci gdje je ona 7,50% te je u njoj i najveća.

9. ZAKLJUČAK

Završni rad se temelji na analizi ponude kredita za umirovljenike u tri hrvatske banke. Krediti za umirovljenike se dodjeljuju fizičkim osobama koje su stekle pravo na mirovinu te su nenamjenski uz obvezu vraćanja u dogovorenom roku i plaćanja pripadajuće kamate.

U teorijskom dijelu proučen je sam pojma banke, bankarskih poslova te pojam i vrste kredita kao uvod u samu analizu. S obzirom na temu koja se odnosi na kredite za umirovljenike, proizlazi kako je cilj odobravanja kredita za umirovljenike povećanje kupovne moći umirovljenika.

Maksimalni mogući iznos kredita za umirovljenike nudi OTP banka Hrvatska d.d. u iznosu od 50.000,00 kuna dok su minimalni iznosi jednaki u sve tri promatrane banke. Odabrane banke se razlikuju i u visini nominalne i efektivne kamatne stope, tako najmanju nominalnu kamatnu stopu ima Hrvatska poštanska banka d.d. koja iznosi 6,10%, a najmanju efektivnu kamatnu stopu nudi Privredna banka Zagreb d.d. i iznosi 6,47%. Temeljem analize roka povrata kredita najdulji rok nudi Hrvatska poštanska banka d.d. i on iznosi 7 godina dok su rokovi u OTP banci Hrvatska d.d. i Privrednoj banci Zagreb d.d. jednaki i iznose 5 godina. Namjena korištenja kredita i osiguranje povrata kredita u sve tri banke su jednaki.

Na temelju istraženog, ne može se izdvojiti jedna banka koja umirovljenicima nudi najpovoljnije i najbolje uvjete za kredit. Shodno tome, postavljena hipoteza o postojanju razlika u ponudi kredita za umirovljenike u Hrvatskoj poštanskoj banci d.d., OTP banci Hrvatska d.d. te Privrednoj banci Zagreb d.d. se u potpunosti odbacuje.

10. LITERATURA

Knjige:

1. Božina, L. (2008). *Novac i bankarstvo.* Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

2. Gregurek, M., Vidaković, N. (2011). *Bankarsko poslovanje.* Zagreb: RRIF plus

3. Jakovčević, D. (2000). *Upravljanje kreditnim rizikom u suvremenom bankarstvu.* Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža

4. Kandžija, V., Živko, I. (2004). *Poslovna politika banaka.* Mostar-Rijeka: Sveučilište u Mostaru i Ekonomski fakultet Sveučilišta u Mostaru, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci

5. Matić, B. (2016). *Monetarna ekonomija.* Osijek:Ekonomski fakultet u Osijeku

Internet:

http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=16749 (pristupljeno: 9.6.2019.)

http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/S/Sudužnik-i-jamac (pristupljeno: 9.6.2019.)

https://www.hpb.hr/gradanstvo/krediti/nenamjenski-krediti/nenamjenski-kredit-za-umirovljenike (pristupljeno: 9.6.2019.)

https://www.otpbanka.hr/hr/gradani/gotovinski-kredit-za-umirovljenike-u-hrk (pristupljeno:9.6.2019.)

https://www.pbz.hr/hr/gradani/nenamjenski-krediti-za-umirovljenike (pristupljeno: 9.6.2019.)

https://www.hpb.hr/o-nama (pristupljeno: 9.6.2019.)

https://www.otpbanka.hr/hr/o-nama (pristupljeno, 9.6.2019.)

https://www.pbz.hr/hr/o-nama (pristupljeno, 9.6.2019.)

https://www.progreso.hr/blog/povecajte-kreditnu-sposobnost-otplatom-kredita-uz-poseban-obrok/ (pristupljeno: 28.6.2019.)

http://www.poslovni.hr/leksikon/anuitet-70 (pristupljeno: 28.6.2019.)

http://www.mirovinsko.hr/UserDocsImages/Osnovni%20podaci%202019/osnovni_podaci_201906HR.pdf (pristupljeno, 5.7.2019.)

11. POPIS ILUSTRACIJA

Slika:

Slika 1: Podjela aktivnih bankarskih poslova

Tablice:

Tablica 1: Korisnici mirovina

Tablica 2: Rok otplate kredita u odabranim bankama

Tablica 3: Iznos kredita u HPB, OTP banci i PBZ

Tablica 4:Visina kamatne stope

Grafikon:

Grafikon 1: Korisnici mirovina prema svotama mirovina